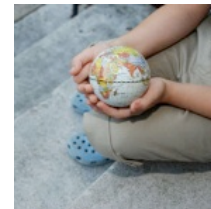

Öjersjö Storegård, Partille Kommun, vt-07

Lärandeobjekt:

Förmågan att urskilja och tillämpa pronomen i direkt objektsform. Eleverna skulle klara av att översätta meningar från svenska till spanska – och tvärtom. Två exempel på meningar från för- och eftertest:

Svenska: Vi köper den

Spanska: Lo compramos

Spanska: Te llevo

Svenska: Jag skjutsar dig

Avgränsning av Lärandeobjektet:

I början av studien tänkte vi oss att lärandeobjektet bestod i att veta när och hur man ska använda vilket pronomen (se översikt längre ner). Allteftersom studien fortskred, men framför allt efter att studien var klar, blev det tydligt för oss vad som kommit att bli studiens lärandeobjekt; förmågan att urskilja och tillämpa pronomen med hänsyn till *skillnader* i det svenska och det spanska språket. Ett lärandeobjekt är inte sällan dynamiskt och föränderligt. I takt med att vi identifierade möjliga kritiska aspekter och fick syn på vad vi tagit för givet kring lärandeobjektet, innebar det att vi också omdefinierade detsamma.

Följande pronomen, på svenska respektive spanska, hör till kategorin direkt objekt:

Svenska	Spanska
mig	me
dig	te
honom/den/det	lo
henne/den/det	la
oss	nos
er	os
dem (mask.saker/män)	los
dem (fem.saker/kvinnor)	las

Kritiska aspekter – dessa var kritiska för den här elevgruppen i denna studie. Eleverna behövde urskilja:

1. Predikat och subjekt i en sats
2. Samt hantera ordföljden för subjekt
3. Samt hantera ordföljden för direkt objekt

De två första aspekterna blev tydliga för oss efter den första lektionen, när vi analyserade eftertestet. Eleverna verkade blanda ihop subjekt och direkt objekt, något som främst syntes i elevernas översättningar från spanska till svenska. Följande exempel visar detta:

Spanska: Te llevo

Korrekt översättning: Jag skjutsar dig

Elevöversättning: Du skjutsar mig

Vi försökte förstå vad dessa återkommande felaktiga översättningar i eftertestet kunde berätta för oss. Elevers missuppfattningar har ofta en logisk förklaring, så även i detta fall. En viktig skillnad mellan det svenska och det spanska språket är att i svenskan bestäms inte predikatet av vem som är subjekt. I spanskan däremot, bestäms predikatet av vem som är subjekt, något som görs synligt via en ändelse i slutet av predikatet. Predikatets ändelse varierar därför beroende på vem som är *subjekt*, se jämförande exempel:

Svenska: *jag dansar, du dansar*

Spanska: *bailo, bailas*

Att urskilja predikatet i en spansk sats innebär att du samtidigt urskiljer subjektet, det ena hänger ihop med det andra. I svenskan placeras dessutom *subjektet före* predikatet, i spanskan placeras det **efter** predikatet, i form av en ändelse i slutet av predikatet.

Ännu en viktig skillnad mellan språken tillkommer och det handlar om ordföljden för direkt objekt. Denna aspekt förutsåg vi redan innan förtestet, men aspekten blev mer förståelig när den sattes i relation till de två andra kritiska aspekterna. I svenskan placeras det direkta objektet efter predikatet, i spanskan placeras det **före** predikatet, se exemplet nedan.

Svenska: *Jag skjutsar dig*

Spanska: Te llevo

Elevernas svårigheter i eftertestet måste alltså förstås mot bakgrund av de beskrivna skillnaderna mellan svenska och spanska. En elev med svensk ordföljd som referensram, tolkar och översätter troligen det direkta subjektet i den spanska satsen som subjekt. Te i det spanska exemplet ovan betyder dig men kan felaktigt omtolkas till du, och predikatets ändelse *o*, omtolkas till mig.

Exempel på variationsmönster – på någon/några av de kritiska aspekterna:

Inför den första lektionen hade vi endast en kritisk aspekt (aspekt nr 3) i fokus; att urskilja och hantera ordföljden för direkt objekt. I den första lektionen använde vi oss av ett planerat variationsmönster där vi kontrasterade placeringen av direkt objekt, dvs placeringen i svenska meningar kontrasterades mot placeringen i spanska meningar. Dessa exempelmeningar kunde se ut som den mening (te llevo - jag skjutsar dig) som visats i texten här ovan. Subjektets placering och hur det skiljer sig mellan de två språken var däremot något som vi i den första lektionen tog för givet och som vi därför inte undervisade om.

Att eleverna skulle ges möjlighet att urskilja subjekt och predikat samt hantera ordföljden för subjektet, var något som vi precis hade börjat förstå när det var dags att planera den andra lektionen. Vår förståelse var däremot inte tillräckligt nyanserad och medvetet formulerad. Därför planerade vi inte tydliga variationsmönster som hjälpte eleverna att urskilja det som vi önskade, även om vi trodde det då.

I den andra lektionen fick eleverna använda analysfrågor för att på så vis kunna identifiera predikat, subjekt och direkt objekt. Dessa analysfrågor var:

- Vad är det som händer/sker?, Vem gör det som händer/sker?, Vem eller vad utsätts för det som händer och sker?

Analysfrågorna hjälpte säkert eleverna men det är tveksamt, om vi använde oss av variationsteori på ett systematiskt och tydligt sätt. Vi gjorde inga tydliga kontrasteringar, mellan vad som var predikat och inte predikat och vad som var subjekt och vad som inte var subjekt i satsen. Inte heller gjorde vi kontrasteringar mellan subjektets placering i svenska respektive spanska. I övrigt använde vi samma variationsmönster som i lektion ett.

Exempel på elevresultat:

Resultatet anger andel korrekt översatta meningar i elevgruppen som helhet. N står för det totala antalet meningar att översätta i testet.

Lektion 1	Förtest	Eftertest
Svenska till spanska, N=120, 12 elever x 10 meningar	2 %	53 %
Spanska till svenska, N=132, 12 elever x 11 meningar	20 %	54 %

Lektion 2	Förtest	Eftertest
Svenska till spanska, N=70, 7 elever x 10 meningar	1 %	74 %
Spanska till svenska, N=77, 7 elever x 11 meningar	10 %	66 %

Resultatet visar på en förbättring mellan lektion ett och två. Vårt test var dock bristfälligt utformat och det fanns inte en uppdelning i olika sorters frågor som testade de olika aspekterna. Det går därför inte att se vilken aspekt som förbättrats mellan lektionerna, om man bara ser till de redovisade procentsatserna. Man kan endast utläsa en generell kvantitativ förbättring, vilket gör att det är svårt att dra specifika slutsatser utifrån resultatet.

Tänkt lektion 4

Vi gjorde en tredje lektion, men där varierade vi inte innehållet utan snarare formen, något vi inte insett förrän i efterhand. På grund av tekniska problem blev aldrig lektionen filmad och därför inte heller analyserad och därmed avslutade vi studien. Vi har ändå i efterhand funderat och reflekterat mycket kring en fjärde lektion. Det vi har förstått är att det undervisningsinnehåll som vi använt oss av varit för stort och för varierat. Vi använde oss av flera olika sorters verb, regelbundna såväl som oregelbundna och alla verbens konjugationsformer i presens indikativ. Även om vi skrev upp alla verbformer på tavlan som hjälp, var det så mycket innehåll som varierade samtidigt. Om vi hade genomfört en eventuell fjärde lektion, hade vi använt oss av ett enda regelbundet verb samt subjekt och direkt objekt i endast tredje person. Det hade gett oss möjligheter att skapa systematiska variationsmönster utifrån ett begränsat urval av meningar.

Exempel på lärarresultat, samt reflektion över studien i efterhand:

Vi lärde oss flera olika saker på olika nivåer i denna studie, och i synnerhet efter studien. En viktig sak vi insåg är hur fångade vi lärare var – och är - i en skol- och undervisningskultur, där vi ofta använder oss av många olika exempel under en lektion för att visa samma sak. Det är som om kvantitet är vad som räknas, istället för att använda ett eller två exempel som belyses på olika sätt, i bemärkelsen att man skapar variationsmönster kring olika kritiska aspekter som eleverna ska ges möjlighet att urskilja.

Andra insikter, efter studien, är att vi i lektionen inte släppte in eleverna och deras tankar kring innehållet. Det hade vi gjort i en fjärde lektion.

Övrigt

Två av oss tre lärare som genomförde studien hade aldrig tidigare gjort en Learning Study. Handledaren ifråga, som var en av dessa lärare hade visserligen själv deltagit i några studier men aldrig själv handlett en studie och vår gemensamma kunskap om och förståelse för variationsteori och kritiska aspekter var därför begränsade. Sammantaget gjorde detta att vi begick många typiska nybörjarmisstag; vi utformade inte förtestet utifrån kritiska aspekter och vi identifierade kritiska aspekter som vi sedan inte behandlade i undervisningen. Inte heller använde vi oss av elevernas tankar i lektionerna. Idag ser vi på vår studie och hur vi genomförde den med andra ögon och en annan förståelse. Vi ser också att studien var viktig, inte bara för vårt eget lärande om undervisning utan minst lika mycket för vårt lärande om Learning Study och variationsteori.

Den som är intresserad kan läsa mer om studien i antologin *Learning Study – undervisning gör skillnad*, (Maunula, T., Magnusson, J. & Echevarría, C. (2011) *Learning Study – undervisning gör skillnad*. Lund: Studentlitteratur)

Handledare

Christina Echevarría

christina.echevarria@fenestra.se